

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

PRAVA I OBAVEZE POSLANIKA

s osvrtnom na zarade i ostale naknade, obavezu prisustva sjednicama

Podgorica, decembar 2016. godine

Broj: /2016

Klas. br: 00-52/16-

Datum: decembar 2016. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

** Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

SADRŽAJ

UVOD.....	4
2. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	5
2. BOSNA I HERCEGOVINA.....	7
3. HRVATSKA	10
4. MAKEDONIJA.....	14
5. SLOVENIJA	16
6. SRBIJA.....	20
IZVORI INFORMACIJA.....	26

UVOD

Ovim istraživačkim radom obuhvaćena su prava i obaveze poslanika u parlamentima Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije, sa naročitim naglaskom na pravo poslanika na zaradu, ostala primanja i naknade, obavezu poslanika da prisustvuju sjednicama, kao i pravo na angažovanje stručnih konsultanata za potrebe obavljanja poslaničke funkcije.

Pravo poslanika na zaradu regulisano je odgovarajućim zakonima pojedinačnih država, kao i poslovnica parlamenta, dok se određeni elementi ovog prava detaljnije regulišu podzakonskim aktima (npr. odlukama, uredbama ili kodeksima). Zbog specifičnosti posla koji obavljaju, poslanici imaju pravo na određenu novčanu nadoknadu za rad, kao i na niz drugih finansijskih podsticaja koji za cilj imaju obezbjeđivanje nesmetanog vršenja poslaničke funkcije tokom trajanja mandata. Ovi finansijski podsticaji uključuju: paušal, naknadu troškova prevoza, naknadu za odvojeni život, naknadu za zakup stana, naknadu za ishranu (topli obrok), regres za godišnji odmor, naknadu troškova reprezentacije, kao i druge naknade.

Kada su u pitanju obaveze poslanika, u smislu prisustvovanja sjednicama plenuma i parlamentarnih radnih tijela, u svim državama obuhvaćenim istraživanjem postoji definisano pravo i obaveza prisustva sjednicama plenuma i radnih tijela, kao i obaveza pravdanja odsustva, dok eventualne sankcije za nepoštovanje ovih opštih propisa variraju u pojedinačnim slučajevima.

Za potrebe prikupljanja neophodnih informacija korišćeni su relevantni pravni akti kojima se regulišu prava i obaveze poslanika u navedenim državama (zakoni, poslovnici, uredbe, odluke, pravilnici, kodeksi i sl). Dopunski izvor informacija predstavljali su upitnici i odgovori postavljeni na internet stranicama Evropskog centra za parlamentarno istraživanje i dokumentaciju (ECPRD)¹ koji se tiču angažovanja konsultanata od strane poslanika, odnosno zarada poslanika, kao i informacije prikupljene u saradnji sa stručnim službama parlamenta pokrivenih ovim istraživačkim radom.

U Crnoj Gori pravo poslanika na zaradu regulisano je Zakonom o zaradama zaposlenih u javnom sektoru (*Službeni list Crne Gore* br. 41/16), dok su podzakonskim aktima bliže regulisana prava na druge naknade, uključujući pravo na naknadu troškova za korišćenje privatnog automobila u službene svrhe, pravo na dnevnice za službena putovanja u zemlji i inostranstvu, pravo na naknadu troškova za korišćenje mobilnog telefona u službene svrhe, pravo na usluge hotelskog smještaja, pravo na osiguranje, pravo korišćenja i raspolaganja službenim *notebook*-om, kao i pravo na korišćenje službenog automobila.

Kada je u pitanju prisustvovanje sjednicama, Poslovnik Skupštine Crne Gore navodi kako su poslanici dužni da učestvuju u radu Skupštine i radnih tijela čiji su članovi (član 55), kao i da su, u slučaju spriječenosti da prisustvuju sjednici Skupštine, odnosno odbora, dužni da o razlozima spriječenosti obavijeste predsjednika Skupštine, odnosno predsjednika odbora najkasnije dan prije početka zakazane ili nastavka prekinute sjednice (član 56). Međutim, crnogorsko zakonodavstvo ne predviđa sankcije za neopravdano odsustvovanje sa sjednica Skupštine ili sjednica radnih tijela.

U nastavku rada predstavljeni su detaljni podaci o zaradama i drugim naknadama, obavezama prisustva sjednicama i eventualnim sankcijama u slučaju neopravdanog odsustva, kao i o angažovanju konsultanata u parlamentima Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije.

¹ Podaci navedeni u odgovorima na ECPRD upitnike ne predstavljaju zvanične stavove parlamenta.

2. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

U nastavku poglavlja predstavljeni su glavni nalazi istraživanja, odnosno identifikovane sličnosti i razlike između sljedećih pet zemalja: Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije po osnovu sljedeće tri stavke:

- prava poslanika na zaradu i druge naknade;
- obaveze poslanika da prisustvuju sjednicama parlamenta i radnih tijela, i eventualne sankcije zbog neprisustvovanja sjednicama parlamenta i radnih tijela;
- angažovanje konsultanata.

Pitanje prava poslanika na primanja regulisano je zakonodavstvom koje uređuje prava i obaveze poslanika u Hrvatskoj (Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru), Makedoniji (Zakon o poslanicima Parlamenta), Sloveniji (Zakon o poslanicima) i Srbiji (Zakon o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini), dok je u Bosni i Hercegovini to pravo uređeno Zakonom o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine. Takođe, zakonodavstvo u ovoj oblasti dodatno reguliše primanja poslanika i u Hrvatskoj (Zakon o obavezama i dužnostima državnih funkcionera), Srbiji (Zakon o platama u državnim organima i javnim službama) i Sloveniji (Zakon o sistemu zarada u javnom sektoru). Izuzimajući pravne odredbe obuhvaćene zakonima navedenih zemalja, pitanje primanja i ostalih naknada poslanika definisano je podzakonskim aktima, odnosno odlukama nadležnog radnog tijela parlamenta.

U svim zemljama koje su predmet istraživanja, poslanici imaju pravo na zaradu i druge naknade. Visina zarada poslanika varira zavisno od toga da li zauzimaju poziciju predsjednika i potpredsjednika parlamenta, predsjednika radnog tijela, potpredsjednika radnog tijela ili predsjednika poslaničkog kluba. U Bosni i Hercegovini taj iznos se kreće od 2.042 do 2.115 eura (neto), u Hrvatskoj od 2.718 do 4.054 eura (bruto), u Makedoniji od 1.255 do 1.434 eura (neto), u Sloveniji 3.537 eura do 5.156 eura (bruto), u Srbiji od 550 do 768 eura (neto). Visina naknada razlikuje se od zemlje do zemlje, kao što je, na primjer, slučaj sa naknadom putnih troškova. U Bosni i Hercegovini poslanicima čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 50 kilometara od sjedišta Parlamenta, a za dolaske na sjednice koriste sopstveno vozilo, pripada naknada u visini od 20% cijene litra benzina po pređenom kilometru. U Hrvatskoj, za korišćenje privatnih automobila u službene svrhe refundira se 0,27 eura po pređenom kilometru. Takođe, poslanici koji nemaju obezbijeđen smještaj, a imaju prebivalište udaljeno više od 50, a manje od 100 kilometara od Zagreba i na sjednice dolaze vlastitim vozilom, imaju pravo na naknadu mjesečnih troškova prevoza do 332 eura. U Makedoniji, naknada za korišćenje privatnih automobila u službene svrhe iznosi 30% maloprodajne cijene litra goriva po kilometru. U Sloveniji poslanici imaju pravo na naknadu putnih troškova do i od sjedišta Skupštine u iznosu koji odgovara putnim troškovima najjeftinijeg javnog prevoza ili po pređenom kilometru ukoliko javni prevoz ne postoji, pod uslovom da udaljenost od mjesta stanovanja do sjedišta Skupštine prelazi dva kilometra. Osim toga, u Srbiji poslanik ima pravo na naknadu troškova za korišćenje privatnog automobila u visini 15% od cijene litra pogonskog goriva po obračunatom kilometru, kao i pravo na besplatan javni prevoz.

U Bosni i Hercegovini poslanici imaju pravo na 255,52 eura za zakup stana, u Hrvatskoj 330 eura plus 66 eura za troškove režije, u Srbiji 282,20 eura. Parlament Slovenije raspolaže sa 49 stanova za poslanike, pri čemu se ukupan iznos rente za službeni stan kreće od 90 eura (19,44 m²) do 300 eura (68,92 m²). Poslanici koje su izabrali građani Makedonije koji privremeno rade ili borave u inostranstvu imaju pravo da, kao samci, koriste stan veličine do 70m², a ukoliko borave u datoj zemlji sa porodicom do 100m². Ukoliko takav smještaj nije obezbijeđen, poslanici imaju pravo na naknadu za iznajmljivanje stana.

Kada je u pitanju obaveza poslanika da prisustvuje sjednicama parlamenta i radnih tijela, odredbe poslovnika u svim zemljama koje su predmet istraživanja predviđaju da poslanik ima pravo i obavezu da prisustvuje ovim sjednicama. U Parlamentu Makedonije, ako poslanik neopravdano odsustvuje sa sjednice Parlamenta, odnosno sa sjednice radnog tijela čiji je član, smanjuje mu se zarada i druga lična primanja, i ne obračunavaju mu se naknade troškova. U slučaju da poslanik javno objavi da će bojkotovati rad Parlamenta, tokom trajanja bojkota primaće jednu trećinu ukupne mjesečne zarade. Takođe, poslaniku koji odsustvuje najmanje tri puta zaredom sa sjednice, a o tome ne obavijesti Parlament, odbija se 5% od plate za svaki dan odsustva, a odluku o tome donosi Odbor za pitanja izbora i imenovanja. U Srbiji, nagrada poslaniku umanjuje se kada, u toku mjeseca neopravdano izostane sa jedne četvrtine sjednica plenuma ili radnih tijela – za 25%, odnosno sa polovine sjednica – za 50%. Poslanik koji neopravdano izostane sa više od polovine sjednica u toku mjeseca nema pravo na nagradu.

U odnosu na Parlament Makedonije i Parlament Srbije, u Parlamentu Slovenije u slučaju da Komisija za mandatno-imunitetna pitanja obavijesti poslanika o smanjenju plate i drugih ličnih primanja zbog neopravdanog odsustva, taj poslanik ima pravo da u roku od osam dana od prijema obavještenja podnese prigovor Komisiji. Takođe, u Sloveniji su poslovníkom definisani razlozi opravdanog odsustva poslanika sa sjednice plenuma ili radnog tijela, pri čemu poslanik nema pravo na naknadu putnih troškova i troškova ishrane.

Za razliku od navedene tri zemlje, u Bosni i Hercegovini nijesu predviđene finansijske sankcije u slučaju odsustva, već izricanje opomene u slučaju tri neopravdana odsustva sa sjednica domova, komisija i radnih tijela u toku kalendarske godine, što se smatra lakšom povredom Kodeksa ponašanja poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. Što se tiče hrvatskog zakonodavstva u ovoj oblasti, nije predviđena mogućnost umanjenja plate zbog neprisustvovanja sjednicama plenuma i radnih tijela.

U pogledu pitanja angažovanja konsultanata, poslanici u parlamentima Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije nemaju budžet koji bi im omogućio angažovanje ličnih savjetnika, već poslanički klubovi imaju pravo na angažovanje konsultanata na teret sredstava parlamenta.

Detaljne informacije u vezi sa navedenim pitanjima obuhvaćene su u poglavljima podijeljenim po zemljama koje su predmet istraživanja, pri čemu uključuju tabelarne prikaze visine zarada i drugih naknada poslanika u parlamentima.

2. BOSNA I HERCEGOVINA

Zarade poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine pravno su uređene Zakonom o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine², kao i Odlukom o načinu obračuna plata i ostalih materijalnih prava poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine³.

Tabela 2: Sažeti prikaz mjesečnih primanja poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine

	Predsjednici i potpredsjednici	Predsjedavajući radnih tijela i klubova	Ostali poslanici i delegati
Zarada (neto)	2.115 eura	2.066 eura	2.042 eura
Paušal	364,65 eura	364,65 eura	364,65 eura
Topli obrok	3,07 eura/dan	3,07 eura/dan	3,07 eura/dan
Prevoz⁴	20% cijene benzina/km	20% cijene benzina/km	20% cijene benzina/km
Odvojeni život	204,42 eura	204,42 eura	204,42 eura
Zakup stana	255,52 eura	255,52 eura	255,52 eura
Regres	153 eura	153 eura	153 eura
Mobilni telefon	do 511 eura	do 76,65 eura	
Reprezentacija	do 255,52 eura	do 102,21 eura	

Visina osnovne zarade, ostala lična primanja i naknade troškova poslanika

U skladu sa Zakonom o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, osnovna zarada poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine računa se množenjem osnovice, koja trenutno iznosi 243,10 eura⁵ (475,69 KM), s koeficijentima poslanika (8,70 za predsjednika i potpredsjednike Parlamenta; 8,50 za predsjednike radnih tijela i šefove poslaničkih klubova; 8,40 za poslanike).

Poslanički paušal

Odluka o načinu obračuna plata i ostalih materijalnih prava poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine bliže određuje način obračuna poslaničkih plata i drugih zarada. U Odluci se navodi da poslanicima, bez obzira na radnopravni status, za obavljanje poslaničke

² Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine (*Službeni glasnik Bosne i Hercegovine*, br. 50/08)

³ Odluka o načinu obračuna plaća i ostalih materijalnih prava poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (br. 03/5-50-1-11-38, 3/10, od 29. 10. 2010.)

⁴ Ova naknada pripada poslanicima čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 50 kilometara od sjedišta Parlamenta, a za dolaske na sjednice koriste sopstveno vozilo.

⁵ Za konvertovanje nacionalnih valuta u euro korišćen je konverter *Oanda*, unos na URL: <http://www.oanda.com/currency/converter> (pristupljeno 20.12.2016.)

funkcije pripada mjesečni paušal, čija se visina utvrđuje množenjem osnovice plate koeficijentom 1,50.

Takođe, prema Odluci, poslanici imaju pravo na naknadu za učešće u radu komisije, radne grupe, ekspertske tima i slično, ukoliko nije u pitanju rad van sjedišta Parlamenta, i ako rad nije u okviru redovnog obavljanja poslova i zadataka poslanika. Iznos ove naknade jednak je iznosu navedene osnovice.

Naknada za odvojeni život i zakup stana

Poslanicima koji ostvaruju prava iz radnog odnosa u Parlamentu BiH, a žive i rade van mjesta prebivališta koje je udaljeno najmanje 50 kilometara, pripada pravo na naknadu za odvojeni život od porodice u iznosu od 204,42 eura (400 KM) mjesečno, kao i naknadu za zakup stana u iznosu od 255,52 eura (500 KM). Poslanici koji ostvaruju ovo pravo nemaju pravo na dnevnice i putne troškove vezane za učešće u radu Parlamenta i radnih tijela, i imaju pravo na naknadu troškova prevoza za posjetu porodici, najviše četiri puta mjesečno. Pravo na naknadu troškova prevoza za posjetu porodici nemaju predsjednici i potpredsjednici domova Parlamenta koji koriste službena vozila. Zajednička komisija oba doma Parlamenta odlučuje o ostvarivanju ovih prava, na osnovu pojedinačnih zahtjeva. Poslanici koji ne koriste ovo pravo imaju pravo na korišćenje hotelskog smještaja u hotelima koji su izabrani putem otvorenog postupku javne nabavke, za vrijeme trajanja sjednica Parlamenta, odnosno radnih tijela čiji su članovi.

Naknada za topli obrok

Poslanici imaju pravo i na naknadu za ishranu tokom rada (topli obrok), koja se utvrđuje u skladu sa Zakonom o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine. Poslanici nemaju pravo na ovu naknadu za dane kada su odsutni po osnovu službenog puta, godišnjeg odmora ili bolovanja. Visina ove naknade utvrđuje se podzakonskim aktom Vijeća ministara, ali ne može biti veća od 2,35% osnovice za obračun plata. Odlukom o visini novčane naknade zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine za ishranu tokom rada navodi se kako ova naknada iznosi 3,07 eura (6 KM) za svaki dan proveden na radu za sve zaposlene u javnom sektoru.

Zakon o platama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine predviđa kako poslanicima pripada i regres za godišnji odmor, u visini prosječne plate u Bosni i Hercegovini. Ipak, Odluka o visini regresa za godišnji odmor u institucijama Bosne i Hercegovine za 2017. godinu navodi kako će u toj godini visina regresa iznositi 153 eura (300 KM).

Naknada troškova prevoza

Poslanici koji su u punom radnom odnosu u Parlamentu BiH imaju pravo na naknadu troškova prevoza na posao i sa posla, u visini mjesečne karte javnog prevoza. Ovo pravo ne važi kada je poslanik na bolovanju u trajanju dužem od 30 dana, kao ni za poslanike koji naplaćuju putne troškove za dolazak na sjednice. Poslanicima čije je mjesto prebivališta udaljeno više od 50 kilometara od sjedišta Parlamenta, a za dolaske na sjednice koriste sopstveno vozilo, pripada naknada u visini od 20% cijene litra benzina (od 95 oktana) po pređenom kilometru.

Ostale naknade

Pravilnikom o načinu i uslovima korišćenja internih i eksternih usluga - reprezentacije, telefonskih usluga, službenih putovanja, službenog vozila, službene odjeće, štampe i stručne literature u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine⁶ navodi se kako predsjednici oba doma, kao i potpredsjednici (u nastavku: članovi Kolegijuma) imaju pravo na internu reprezentaciju u iznosu do 255,52 eura (500 KM). Pravo na internu reprezentaciju u iznosu do 102,21 eura (200 KM) imaju predsjednici radnih tijela oba doma (po osnovu obavljanja redovnih

⁶ Pravilnik o načinu i uslovima korišćenja internih i eksternih usluga - reprezentacije, telefonskih usluga, službenih putovanja, službenog vozila, službene odjeće, štampe i stručne literature u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (br. 03/5-50-1-11-38, 4-10 od 29.10.2010)

aktivnosti radnih tijela), kao i sekretar Zajedničke službe Parlamentarne skupštine, sekretar Predstavničkog doma, sekretar Doma naroda, te parlamentarni vojni povjerenik BiH.

Članovi Kolegijuma, po osnovu obavljanja redovnih i međunarodnih aktivnosti Parlamentarne skupštine, kada su u ulozi domaćina, odnosno organizatora domaćeg ili međunarodnog susreta ili posjete, imaju pravo na eksternu reprezentaciju u iznosu od 255,52 eura (500 KM).

Eksterna reprezentacija za obavljanje međunarodnih aktivnosti u slučaju posjete od zajedničkog interesa za oba doma Parlamentarne skupštine tereti sredstva reprezentacije Parlamentarne skupštine. Odluku o korišćenju eksterne reprezentacije u tom slučaju donosi Zajednički kolegijum oba doma na osnovu utvrđenog programa posjete, a kad se radi o posjeti jednom od domova, odluku donosi Kolegijum tog doma. Odlukom Kolegijuma ujedno se određuje i domaćin delegacije. Predsjednici radnih tijela oba doma Parlamentarne skupštine imaju pravo na eksternu reprezentaciju kada su u ulozi domaćina ili organizatora susreta, u okviru redovnih i međunarodnih aktivnosti Parlamentarne skupštine. Korišćenje reprezentacije u tom slučaju odobrava nadležni Kolegijum. Sekretar Zajedničke službe Parlamentarne skupštine, sekretar Predstavničkog doma, sekretar Doma naroda Parlamentarne skupštine, kao i parlamentarni vojni imaju pravo na eksternu reprezentaciju kada su u ulozi domaćina domaćim i stranim delegacijama, odnosno gostima. U tom slučaju korišćenje reprezentacije odobrava Zajednički kolegijum oba doma.

Visina sredstava za internu i eksternu reprezentaciju utvrđuje se budžetom Parlamentarne skupštine, u skladu s okvirnim radnim planom redovnih aktivnosti, kao i okvirnim radnim planom međunarodnih aktivnosti.

Članovi Kolegijuma imaju pravo na samostalnu telefonsku liniju i korišćenje mobilnog telefona, kao i na naknadu za korišćenje mobilnih telefona u iznosu do 511 eura (1.000 KM) mjesečno, koji putem odgovarajućeg računa bude ispostavljen od strane nadležnog operatera mobilne telefonije. Predsjednici radnih tijela oba doma, kao i šefovi poslaničkih klubova u Domu naroda i Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine imaju pravo na naknadu za korišćenje mobilnog telefona u iznosu do 76,65 eura (150 KM) mjesečno. U slučaju kada njihovi zamjenici obavljaju tu dužnost duže od mjesec dana, i oni stiču pravo na ovu naknadu. Parlamentarni vojni povjerenik ima pravo na samostalnu telefonsku liniju i korišćenje mobilnog telefona, kao i na naknadu za korišćenje mobilnog telefona u iznosu do 76,65 eura (150 KM) mjesečno.

Obaveza prisustva sjednicama i sankcije zbog neprisustvovanja sjednicama

U skladu sa Poslovníkom Predstavničkog doma⁷, odnosno u skladu sa Poslovníkom Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine⁸, navodi se pravo i obaveza poslanika da prisustvuju sjednicama plenuma, kao i radnih tijela čiji su članovi. Poslanik koji nije u mogućnosti da prisustvuje sjednici dužan je da o tome, kao i o razlozima odsustva, obavijesti predsjednika odgovarajućeg doma Parlamentarne skupštine, odnosno radnog tijela čiji je član.

U skladu sa Kodeksom ponašanja poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine⁹, lakšom povredom Kodeksa smatraju se tri neopravdana izostanka sa sjednica

⁷ Poslovník Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, član 7
<https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/Poslovnik%20PD%20bs.pdf> (pristupljeno 21. 12. 2016)

⁸ Poslovník Donjeg doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, član 4
<https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/Poslovnik%20doma%20naroda%20bs.pdf> (pristupljeno 21.12.2016)

⁹ Kodeks ponašanja poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, član 22
[https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Kodeks%20pona%C5%A1anja%20poslanika%20i%20delegata%20u%20Parlamentarnoj%20skup%C5%A1tini%20Bosne%20i%20Hercegovine%20\(2015.%20go.dina\)%20bs.pdf](https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Kodeks%20pona%C5%A1anja%20poslanika%20i%20delegata%20u%20Parlamentarnoj%20skup%C5%A1tini%20Bosne%20i%20Hercegovine%20(2015.%20go.dina)%20bs.pdf) (pristupljeno 20.12.2016)

domova, komisija i radnih tijela u toku kalendarske godine. Kaznena mjera predviđena za lakše povrede Kodeksa je izricanje opomene.

Angažovanje konsultanata od strane poslanika

Poslanici u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine nemaju pravo na angažovanje ličnih savjetnika, odnosno asistenata. Rad parlamentarnih asistenata za potrebe pojedinačnih poslanika nije regulisan zakonodavstvom Bosne i Hercegovine.

Međutim, Odlukom o raspodjeli finansijskih sredstava za finansiranje političkih stranaka iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine, usvojenom na sjednici Zajedničke komisije za administrativne poslove Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održanoj 30. maja 2013. godine, navodi se kako političke partije, koalicije i nezavisni kandidati koji imaju poslanike u Parlamentarnoj skupštini, odnosno klubovi poslanika, imaju pravo na korišćenje dodijeljenih budžetskih sredstava, između ostalog i za naknade licima koja obavljaju tehničke i druge povremene poslove, kao i za troškove pružanja stručnih i konsultantskih usluga.

Klubovi poslanika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine nezavisno odlučuju o svojoj potrebi za angažovanjem tehničkog, ekspertskog ili konsultantskog osoblja, dok se naknada za njihov rad izdvaja iz sredstava namijenjenih za rad poslaničkih klubova.¹⁰

3. HRVATSKA

Pravo poslanika na zaradu predviđeno je Zakonom o pravima i dužnostima poslanika u Hrvatskom saboru¹¹, a utvrđuje se u skladu sa odredbama Zakona o obavezama i dužnostima državnih funkcionera¹². Pravo poslanika na naknade detaljno je regulisano Odlukom o uslovima korišćenja službenih ličnih automobila, mobilnih telefona, sredstava za službena putovanja, poslovnih kreditnih kartica i sredstava reprezentacije, Odlukom o smještaju poslanika Hrvatskog sabora u Zagrebu u vrijeme zasijedanja Sabora, radnih tijela i klubova poslanika i Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne funkcionere, sudije i druge pravosudne funkcionere, te ostale zaposlene koji se finansiraju iz sredstava državnog budžeta, a čija prava nijesu uređena kolektivnim ugovorima.

Tabela 3: Sažeti prikaz mjesečnih primanja poslanika u Hrvatskom saboru

	Predsjednik i potpredsjednici	Predsjedavajući radnih tijela	Ostali poslanici
Zarada (bruto)	4.054 eura - predsjednik 3.683 eura - potpredsjednici	3.311 eura- predsjednik radnog tijela 2.940 eura - potpredsjednik radnog tijela	2.718 eura
Paušal	Mjesečni iznos od 10 dnevnica za službeno putovanje u Republici Hrvatskoj.		

¹⁰ ECPRD zahtjev br. 3001, *Parliamentary assistants working for individual Members: Rules in place to deal with conflicts and harrasment*, 15.12.2015.

¹¹Zakon o pravima i dužnostima poslanika u Hrvatskom saboru, *Narodne novine* br. 55/00, 107/01, 86/09, 91/10, 49/11, 12/12 i 102/14 - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske: <http://www.zakon.hr/z/462/Zakon-o-pravima-i-du%C5%BEnostima-zastupnika-u-Hrvatskom-saboru> (pristupljeno 19.12.2016)

¹²Zakona o obavezama i dužnostima državnih funkcionera, *Narodne novine* br. 101/98, 135/98, 105/99, 25/00, 73/00, 30/01, 59/01, 114/01, 153/02, 16/04, 30/04, 121/05, 151/05, 141/06, 17/07, 107/07, 60/08, 38/09, 150/11, 22/13, 103/14, 03/15, 93/16 - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, i 3/15, <http://www.zakon.hr/z/519/Zakon-o-obvezama-i-pravima-dr%C5%BEavnih-du%C5%BEnosnika> (pristupljeno 22.12.2016)

Prevoz	Korišćenje privatnih automobila u službene svrhe refundira se 0,27 eura po pređenom kilometru; Poslanici koji nemaju obezbijeđen smještaj, a imaju prebivalište udaljeno više od 50, a manje od 100 km od Zagreba i na sjednice dolaze vlastitim vozilom, imaju pravo na naknadu mjesečnih troškova prevoza do 332 eura.
Odvojeni život	132 eura
Zakup stana	330 eura + 66 eura za režije

Visina osnovne zarade, ostala lična primanja i naknade troškova poslanika

U skladu sa Zakonom o pravima i dužnostima državnih funkcionera u Hrvatskom saboru, poslaničke plate se računaju množenjem osnovice koja iznosi 515,85 eura (3.890 kuna)¹³, koju na godišnjem nivou definiše Vlada, sa koeficijentom određenim za poslanike, tj. 5,27. Plata se uvećava za 0,5% za svaku godinu radnog staža, najviše do 20%. Ostali koeficijenti iznose:

- 7,86 za predsjednika Parlamenta;
- 7,14 za potpredsjednika Parlamenta;
- 6,42 za predsjednika radnog tijela Parlamenta;
- 5,70 za potpredsjednika radnog tijela Parlamenta.
-

Prema Zakonu o pravima i dužnostima poslanika, poslanik ima pravo na:

- platu, odnosno razliku plate ako je plata koju poslanik ostvaruje po drugom osnovu manja;
- naknadu plate nakon prestanka obavljanja poslaničke funkcije;
- naknadu materijalnih troškova u mjesečnom, paušalnom iznosu (poslanički paušal);
- naknadu troškova prevoza u javnom saobraćaju (željezničkom, riječnom, pomorskom i vazdušnom) na teritoriji Republike Hrvatske i besplatan prevoz u gradskom saobraćaju;
- poslaničku penziju prema uslovima utvrđenim ovim Zakonom;
- druga prava utvrđena ovim Zakonom i Poslovníkom.

Poslanički paušal

Zakon o pravima i dužnostima poslanika u Hrvatskom saboru garantuje poslanicima pravo na poslanički paušal za povećane materijalne troškove u vršenju poslaničke funkcije u mjesečnom iznosu od 10 dnevnica za službeno putovanje u Republici Hrvatskoj. Odluku o visini i načinu isplate poslaničkog paušala donosi radno tijelo Parlamenta koje je na osnovu Poslovníka zaduženo za te poslove. Poslanički paušal ne podliježe oporezivanju.

¹³ ECPRD zahtjev br. 3125, *Remuneration of parliamentarians*, 10.5.2016.

Naknada za odvojeni život i zakup stana

U skladu s Odlukom o smještaju poslanika Hrvatskog sabora u Zagrebu u vrijeme zasjedanja Sabora, radnih tijela i klubova poslanika¹⁴ poslanici u Parlamentu Hrvatske koji imaju prebivalište udaljeno više od 50 kilometara od Zagreba u vrijeme zasjedanja Sabora, radnih tijela i klubova poslanika koriste smještaj:

- u stanovima za službene potrebe;
- u iznajmljenim garsonjerama i jednosobnim stanovima pod jednakim uslovima kao i u stanovima za službene potrebe;
- izuzetno hotelski smještaj.

Poslanici s obezbijeđenim smještajem primaju naknadu za smještaj poslanika u Zagrebu koja se određuje u mjesečnom neto iznosu 330 eura (2.500 kuna)¹⁵ za zakup stana i isplaćuje zajmodavcu iz sredstava osiguranih u državnom budžetu na osnovu ugovora o zakupu stana zaključenog između zakupodavca i Parlamenta kao zakupca. Naknada troškova režije isplaćuje se na osnovu računa poslanika u iznosu do 66 eura (500 kuna) mjesečno.

Pravo na naknadu za odvojeni život pripada i poslanicima koji imaju prebivalište udaljeno više od 50 kilometara od Zagreba, a u vrijeme zasjedanja Parlamenta, radnih tijela i klubova poslanika imaju obezbijeđen smještaj u Zagrebu u stanu koji je u njihovom vlasništvu ili vlasništvu člana njihove uže porodice. Naknada za smještaj poslanika u Zagrebu i naknada za odvojeni život isključuju pravo poslanika na dnevnice za dan dolaska i povratka sa zasjedanja odnosno sa sjednice radnog tijela ili kluba poslanika.

Navedena naknada se ne isplaćuje poslanicima u periodu od 15. jula do 15. septembra, i od 15. decembra do 15. januara tekuće godine, te u periodu od raspuštanja do konstituisanja novog saziva Parlamenta.

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne funkcionere, sudije i druge pravosudne funkcionere, te ostale zaposlene koji se finansiraju iz sredstava državnog budžeta, a čija prava nijesu uređena kolektivnim ugovorima¹⁶, utvrđena je naknada za odvojeni život od porodice, koja isključuje pravo na dnevnicu za obavljanje službenih poslova u mjestu prebivališta porodice, u mjesečnom iznosu od 132 eura (1.000,00 kuna).

Izuzetno, naknada za odvojeni život od porodice iznosi 50% određene visine naknade kada je korisniku naknade, po odobrenju nadležnog tijela, obezbijeđen smještaj (u hotelu ili negdje drugo) na teret državnog budžeta.

Naknada troškova prevoza

U skladu sa Odlukom o uslovima korišćenja službenih ličnih automobila, mobilnih telefona, sredstava za službena putovanja, poslovnih kreditnih kartica i sredstava reprezentacije, poslanici koji koriste smještaj u stanovima za službene potrebe ili u unajmljenim stanovima i oni koji koriste hotelski smještaj, a na sjednice Sabora, radnih tijela i klubova poslanika dolaze vlastitim vozilom, imaju pravo na višekratnu naknadu troškova kilometraže (pri dolasku i odlasku u svakoj nedjelji koliko traje zasjedanje). Poslanici koji ne koriste smještaj u stanovima za službene potrebe, u unajmljenim stanovima, hotelski smještaj i u stanu koji je u njihovim vlasništvu ili u vlasništvu člana njihove uže porodice, a imaju prebivalište udaljeno više od 50, a manje od 100 kilometara

¹⁴ Odluka o smještaju poslanika Hrvatskoga sabora u Zagrebu u vrijeme zasjedanja Sabora, radnih tijela i klubova zastupnika, *Narodne novine*, br. 128/00, 16/01, 40/01, 51/01, 133/02, 144/02, 158/03, 38/05 i 47/16, <http://www.propisi.hr/print.php?id=5198> (pristupljeno 22.12.2016)

¹⁵ 1 euro = 7,5 kuna, 19.12.2016, <https://www.oanda.com/>

¹⁶ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne funkcionere, sudije i druge pravosudne funkcionere, te ostale zaposlene koji se finansiraju iz sredstava državnog budžeta, a čija prava nijesu uređena kolektivnim ugovorima, *Narodne novine* br. 117/12, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_10_117_2524.html (pristupljeno 22.12.2016)

od Zagreba i na sjednice Sabora, radnih tijela i klubova poslanika dolaze vlastitim vozilom, imaju pravo na naknadu mjesečnih troškova prevoza do 332 eura (2.500,00 kuna).

Pravo na naknadu putnih troškova uživa se na osnovu odobrenja generalnog sekretara Parlamenta, koje je uslovljeno podnošenjem adekvatne dokumentacije (informacije o registraciji automobila, računi za putarinu, karte za trajekt, itd).

U skladu s Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne funkcionere, sudije i druge pravosudne funkcionere, te ostale zaposlene koji se finansiraju iz sredstava državnog budžeta, a čija prava nijesu uređena kolektivnim ugovorima, korišćenje privatnih vozila u službene svrhe refundira se po tarifi od 0,27 eura (dvije kune) po pređenom kilometru. Takođe, prema ovoj Odluci, dnevnicu za službeno putovanje u zemlji iznosi 20 eura (150,00 kuna), a troškovi noćenja, prema priloženom računu, priznaju se u punom iznosu. Terenski dodatak, koji isključuje pravo na dnevnicu i naknadu za odvojeni život od porodice, dnevno iznosi 20 eura (150 kuna).

Obaveza prisustva sjednicama i sankcije zbog neprisustvovanja sjednicama

U skladu sa Poslovníkom Hrvatskog sabora¹⁷ poslanik ima pravo i obavezu da učestvuje na sjednicama Parlamenta i na njima raspravlja i glasa, te da učestvuje na sjednicama radnih tijela i na njima raspravlja, a u radnim tijelima čiji je član i glasa. Hrvatsko zakonodavstvo ne predviđa mogućnost umanjenja plate zbog neprisustvovanja sjednicama plenuma i radnih tijela.

Angažovanje konsultanata od strane poslanika

Poslovník Hrvatskog sabora predviđa da klub poslanika, u skladu sa odlukom predsjednika kluba, ima pravo da zaposli jednog službenika za obavljanje poslova sekretara kluba na teret sredstava Parlamenta.

Klubovi poslanika mogu zaposliti jednog, a na svakih sljedećih 15 članova kluba još po jednog službenika, za obavljanje stručnih i administrativnih poslova za potrebe kluba, na teret sredstava Parlamenta. Sekretar kluba poslanika i službenik kluba moraju ispunjavati uslove u skladu sa zakonom i drugim propisima.¹⁸

Osim toga, na radna mjesta u klubovima poslanika lica mogu biti primljena na određeno vrijeme, bez prethodnog sprovođenja javnog konkursa, odnosno oglasa za prijem u državnu službu, do dana prestanka mandata pojedinog saziva Parlamenta. Državni službenici primljeni na taj način ne mogu biti raspoređeni na radna mjesta van klubova poslanika niti se na njih odnose odredbe zakona u vezi sa probnim radom, državnim stručnim ispitom, premještanjem i napredovanjem. Na osnovu odluke predsjednika kluba poslanika, državnom službeniku primljenom na određeno vrijeme služba može prestati prije isteka mandata pojedinog saziva Sabora.

¹⁷ Poslovníkom Sabora je predviđeno da poslanik dolazak u Parlament potvrđuje poslaničkom legitimacijom, elektronskim putem. Dolaskom u Parlament smatra se i učestvovanje poslanika u radu radnih tijela, putovanje poslanika po odobrenju predsjednika Parlamenta, te obveze prema klubu poslanika. Poslovník Hrvatskog sabora, <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=1850&sec=508> (pristupljeno 21.12.2016)

¹⁸ Procedura zapošljavanja državnih službenika uređena je Zakonom o državnim službenicima, Narodne novine br. 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15 <http://www.zakon.hr/z/108/Zakon-o-dr%C5%BEavnim-slu%C5%BEbencima> (pristupljeno 22.12.2016. godine)

4. MAKEDONIJA

Zakon o poslanicima Parlamenta¹⁹ reguliše pitanje primanja poslanika u Parlamentu Makedonije.

Tabela 4: Sažeti prikaz mjesečnih primanja poslanika u Parlamentu Makedonije

	Iznos zarada i drugih naknada
Zarada (neto)	1.255 do 1.434 eura
Prevoz	30% maloprodajne cijene litra goriva po kilometru
Odvojeni život	30% prosječne mjesečne neto zarade u državi za prethodna dva mjeseca
Zakup stana	Poslanici koje su izabrali građani Makedonije koji privremeno rade ili borave u inostranstvu imaju pravo da, kao individualci, koriste stan veličine do 70m ² , a ukoliko borave u datoj zemlji sa porodicom do 100m ² . Ukoliko takav smještaj nije obezbijeden, poslanici imaju pravo na naknadu za iznajmljivanje stana. ²⁰
Mobilni telefon	Pitanje troškova za mobilni telefon nije pravno regulisano.

Visina osnovne zarade, ostala lična primanja i naknade troškova poslanika

Zakon propisuje da koeficijent za izračunavanje mjesečne zarade za poslanike Parlamenta iznosi od 3,5 do 4, dok se osnovica za izračunavanje propisuje odlukom Odbora za pitanja izbora i imenovanja. Osnovna mjesečna zarada poslanika se povećava za 0,5% za svaku godinu radnog staža poslanika, maksimum do 20%. U skladu sa Odlukom o izračunavanju mjesečne zarade poslanika Parlamenta Makedonije, osnovica za izračunavanje osnovne mjesečne zarade poslanika je prosječna nacionalna neto mjesečna zarada za prethodni mjesec, koju izračunava Državni zavod za statistiku. Osnovica se množi sa koeficijentima koje propisuje Zakon o poslanicima. Dobijeni iznos predstavlja osnovnu mjesečnu zaradu poslanika.

Prosječna neto mjesečna zarada za mart 2016. godine, u skladu sa podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Makedonije, iznosila je 358,50 eura (22.053MKD).²¹ Nakon množenja ovog iznosa sa koeficijentima propisanim Zakonom o poslanicima, osnovna mjesečna zarada poslanika iznosila je od 1.255 do 1.434 eura (od 77.185 MKD do 88,212 MKD).²²

Naknada troškova prevoza

Zakonom o poslanicima Parlamenta propisano je da poslanici imaju pravo na naknadu za korišćenje privatnih automobila u cilju izvršavanja dužnosti koje proističu iz obavljanja poslaničke funkcije. Ova naknada iznosi 30% maloprodajne cijene litra goriva po kilometru.

¹⁹Zakon o poslanicima, Službeni list br. 84/2005; 161/2008; 51/2011 and 109/2014; Odluka Ustavnog suda br. 191/2005.

²⁰ U skladu sa Zakonom o poslanicima, poslanik kojeg su izabrali građani Makedonije koji privremeno rade ili borave u inostranstvu, ima pravo da šest puta tokom godine službeno posjeti izbornu jedinicu u kojoj je izabran. Službena posjeta izbornoj jedinici traje do jednu nedelju. Poslanici za ovakve službene posjete imaju pravo na naknadu putnih troškova i na dnevnice za službeno putovanje u inostranstvo.

²¹ ECPRD zahtjev br. 3125, *Remuneration of parliamentarians*, 10.5.2016.

²² Posebni dodaci (kao topli obrok, posebni paušali i sl.) se ne obračunavaju posebno, odnosno uračunati su u integralni bruto lični dohodak, koji je osnovica za izračunavanje socijalnih i zdravstvenih doprinosa, kao i poreza na lični dohodak.

Poslanici imaju pravo na dnevnicu za službeno putovanje u zemlji bez troškova noćenja u iznosu od 4% prosječne zarade po zaposlenom u privredi Republike Makedonije za prethodna tri mjeseca.

Naknada za odvojeni život i zakup stana

Poslanici koje su izabrali građani Makedonije koji privremeno rade ili borave u inostranstvu imaju pravo da, kao samci, koriste stan veličine do 70m², a ukoliko borave u datoj zemlji sa porodicom do 100m². Ukoliko takav smještaj nije obezbijeđen, poslanici imaju pravo na naknadu za iznajmljivanje stana.²³ Osim toga, svi poslanici imaju pravo na naknadu za odvojeni život od porodice, koja iznosi 30% prosječne mjesečne neto zarade u Republici Makedoniji za prethodna dva mjeseca.

Ostale naknade

Pitanje troškova za mobilni telefon nije pravno regulisano.

Obaveza prisustva sjednicama i sankcije zbog neprisustvovanja sjednicama

U skladu sa Zakonom o poslanicima, poslanik je dužan da prisustvuje sjednicama Parlamenta i radnih tijela čiji je član, kao i da učestvuje u njihovom radu i odlučivanju. Poslanik koji je spriječen da prisustvuje plenarnoj sjednici ili sjednici radnog tijela Parlamenta dužan je da o tome blagovremeno obavijesti predsjednika Parlamenta ili predsjedavajućeg radnog tijela, kao i da navede razloge odsustva sa sjednice. Predsjednik Parlamenta ili predsjedavajući radnog tijela procjenjuje razloge za opravdanost odsustva sa sjednice. Ako poslanik neopravdano odsustvuje sa sjednica Parlamenta, odnosno sa sjednica radnih tijela čiji je član, smanjuju mu se plata i druga lična primanja, i ne obračunavaju mu se naknade troškova.

U skladu s ovim Zakonom, u slučaju da poslanik javno objavi da će bojkotovati rad Parlamenta, tokom trajanja bojkota primaće jednu trećinu ukupne mjesečne zarade.

Poslovnik Parlamenta Makedonije detaljnije reguliše pitanje prisustva sjednicama Parlamenta. Prema Poslovniku, poslanik koji je spriječen da prisustvuje sjednicama dužan je da o tome obavijesti predsjednika Parlamenta do početka sjednice. U skladu sa Poslovníkom, za svako neopravdano odsustvo sa sjednice predsjednik Parlamenta opominje poslanika, i o tome obavještava Odbor za pitanja izbora i imenovanja, kao i koordinatora poslaničkog kluba. Poslaniku koji odsustvuje najmanje tri puta zaredom sa sjednice, a o tome ne obavijesti Parlament, odbija se 5% od plate za svaki dan odsustva, a odluku o tome donosi Odbor za pitanja izbora i imenovanja. O prisustvu poslanika sjednicama Parlamenta vodi se evidencioni list, koji se na kraju radnog dana predaje predsjedniku Parlamenta. Pravo na putne i dnevne troškove imaju samo poslanici koji su se upisali u evidencioni list. O prisustvu poslanika na sjednicama Parlamenta predsjednik izvještava Parlament svakih šest mjeseci. Generalni sekretar Parlamenta stara se o vođenju evidencionog lista.²⁴

²³U skladu sa Zakonom o poslanicima, poslanik kojeg su izabrali građani Makedonije koji privremeno rade ili borave u inostranstvu, ima pravo da šest puta tokom godine službeno posjeti izbornu jedinicu u kojoj je izabran. Službena posjeta izornoj jedinici traje do jednu nedelju. Poslanici za ovakve službene posjete imaju pravo na naknadu putnih troškova i na dnevnicu za službeno putovanje u inostranstvo.

²⁴ECPRD zahtjev br. 3125, *Remuneration of parliamentarians*, 10.5.2016.

Angažovanje konsultanata od strane poslanika

U skladu sa Zakonom o Parlamentu Makedonije²⁵, svaka poslanička grupa ima pravo da angažuje određeni broj „vanjskih saradnika“. U praksi, ovi saradnici više odgovaraju definiciji saradnika poslanika²⁶, nego klasičnoj definiciji stručnih konsultanata²⁷. Broj vanjskih saradnika koje angažuju poslaničke grupe zavisi od broja poslanika koji pripadaju toj grupi (jedan vanjski saradnik na svakih pet poslanika). Angažuju se na puno radno vrijeme (u smislu radnih sati) u toku određenog mandatnog perioda²⁸. Ugovor o njihovom angažovanju potpisuje generalni sekretar Parlamenta, tj. ugovor o radnom odnosu vanjskih saradnika se zaključuje sa Parlamentom, a ne sa određenom poslaničkom grupom ili individualnim poslanikom.

Poslanici nemaju pravo da lično angažuju konsultante, odnosno nemaju lični budžet koji bi im omogućio ostvarenje takvog prava.

U skladu sa Poslovníkom, radna tijela Parlamenta mogu angažovati konsultanta, u okviru radnih grupa osnovanih od strane datog radnog tijela, u cilju proučavanja raznih pitanja iz djelokruga grupe ili pripreme pravnih akta.

5. SLOVENIJA

Osnovni pravni akti koji regulišu prava poslanika u Državnom zboru (donji dom Parlamenta Slovenije) u dijelu koji se odnosi na obračun zarada poslanika, ostalih ličnih primanja i naknada troškova su: Zakon o poslanicima²⁹ i Zakon o sistemu zarada u javnom sektoru³⁰. Osim toga, prava poslanika regulisana su odlukama Komisije za mandatno-imunitetna pitanja, poput Odluke o određivanju platnih razreda za poslanike Državnog zbora i njihovoj klasifikaciji u platne razrede³¹ i Odluke o drugim ličnim primanjima i naknadama funkcionera Državnog zbora³².

Tabela 5: Sažeti prikaz mjesečnih primanja poslanika u Državnom zboru

Visina zarada (bruto)	3.537 do 5.156 eura (zavisno od vrste funkcije)
Paušal	500 do 800 eura (zavisno od udaljenosti mjesta prebivališta do sjedišta parlamenta)
Naknada za prevoz	do i od sjedišta Skupštine u iznosu koji odgovara putnim troškovima najjeftinijeg javnog prevoza ili po pređenom kilometru ukoliko javni prevoz ne postoji
Naknada za smještaj	90 do 300 eura
Mobilna telefonija i internet	do 3.000 eura godišnje

²⁵ Zakon o Parlamentu Makedonije, <http://www.sobranie.mk/zakon-za-sobranieto-na-rm.nspix> (pristupljeno 20.12.2016)

²⁶ Pojam asistenti poslanika odnosi se na lica koja su angažovana za cjelokupno trajanje mandata poslaničke grupe, odnosno na puno radno vrijeme u tom periodu i na širokom spektru poslova u cilju pružanju podrške radu poslaničke grupe.

²⁷ Pojam stručni konsultanti se odnosi na lica angažovana za rad na određenom pitanju u okviru njihove uske specijalizacije, za period aktuelnosti tog pitanja, pri čemu su plaćeni po danu/satu rada na tom pitanju.

²⁸ Trajanje ugovora je jedna godina i obnavlja se svake naredne godine u toku mandatnog perioda.

²⁹ Zakon o poslancima, Uradni list RS, št. 112/2005

³⁰ Zakon o sistemu plać v javnom sektoru, Uradni list RS, št. 108/2009

³¹ Odluka o određivanju platnih razreda za poslanike Državnog zbora i njihovoj klasifikaciji u platne razrede (slov. Sklep o določitvi plačnih razredov za poslance Državnega zbora in o njihovi uvrstitvi v plačne razrede) usvojena je na sjednici Komisije za mandatno-imunitetna pitanja održanoj 11. septembra 2014. godine.

³² Odluka o drugim ličnim primanjima i naknadama funkcionera Državnog zbora (slov. Sklep o drugih osebnih prejemkih in povračilih funkcionarjev Državnega zbora) usvojena je na sjednici Komisije za mandatno-imunitetna pitanja održanoj 12. aprila 2012. godine.

Visina osnovne zarade, ostala lična primanja i naknade troškova

Plate poslanika svrstane su između 55. i 65. platnog razreda, u zavisnosti od vrste funkcije koju poslanik obavlja u Državnom zboru. Slovenačko zakonodavstvo propisuje poslaniku platu u bruto iznosu od 3.537 eura za 55. platni razred i platu u bruto iznosu od 5.156 eura za 65. platni razred.

Plate poslanika su klasifikovane prema odgovarajućem platnom razredu, i to:

- predsjednik Državnog zbora je svrstan u 65. platni razred,
- potpredsjednici i šefovi poslaničkih klubova koji imaju više od 20 članova svrstani su u 62. platni razred,
- šefovi poslaničkih klubova koji imaju do 20 članova, i predsjednici radnih tijela svrstani su u 60. platni razred,
- zamjenici šefova poslaničkih klubova svrstani su u 57. platni razred,
- zamjenici predsjednika radnih tijela svrstani su u 56. platni razred,
- ostali poslanici, odnosno poslanici koji nemaju dodatnu funkciju, svrstani su u 55. platni razred.

Ostala lična primanja i naknade troškova

Prema Odluci o drugim ličnim primanjima i naknadama funkcionera Državnog zbora, pored osnovne zarade, poslanici imaju pravo na ostala lična primanja i naknade, i to:

- naknadu putnih troškova radi dolaska i odlaska s posla,
- naknadu za troškove ishrane tokom rada,
- naknadu za godišnji odmor,
- naknadu za odvojeni život,
- naknadu za putne troškove tokom neradnih dana, od mjesta službenog stanovanja do mjesta prebivališta i obrnuto;
- naknadu troškova prenoćišta,
- naknadu troškova kilometraže,
- jubilarne nagrade,
- otpremninu prilikom odlaska u penziju,
- nadoknadu za troškove službenih putovanja u zemlji i inostranstvu (dnevnice, naknada putnih troškova, naknada troškova za smještaj),
- naknadu u hitnim slučajevima.

Naknada za rad na terenu

Svi poslanici imaju pravo na dodatak u mjesečnom paušalnom iznosu, za vršenje poslaničke dužnosti u svojoj izbornoj jedinici, u iznosu od 500 do 800 eura, u zavisnosti od udaljenosti od mjesta prebivališta poslanika do sjedišta Skupštine.

Naknada za prevoz

Poslanici imaju pravo na naknadu putnih troškova do i od sjedišta Skupštine u iznosu koji odgovara putnim troškovima najjeftinijeg javnog prevoza ili po pređenom kilometru ukoliko javni prevoz ne postoji, pod uslovom da udaljenost od mjesta stanovanja do sjedišta Skupštine prelazi 2 kilometra.

Naknada za smještaj

Poslanici imaju pravo na smještaj u stanu za službene potrebe ukoliko im je mjesto prebivališta dalje od 60 km od sjedišta Parlamenta. Državni zbor raspolaže sa 49 stanova za poslanike, različitih veličina od 19.44 m² do 68.92 m². Ukupan iznos rente za službeni stan kreće se od 90 eura za stan veličine 19.44 m², odnosno 300 eura za stan veličine 68.92 m².

Komisija za mandatno-imunitetska pitanja može odlučiti da poslaniku dodijeli službeni stan iako ne ispunjava gore navedeni uslov, ukoliko su u vrijeme poslanikovog mandata nastali otežani uslovi za dolazak u Parlament (npr. izgradnja autoputa, renoviranje željezničke pruge i slično).

Prioritet za dodjelu službenog stana imaju poslanici sa mjestom prebivališta koje je najudaljenije od Ljubljane, zatim poslanici koji žive u mjestu gdje je nepovoljna saobraćajna veza od mjesta prebivališta do Ljubljane, odnosno kada mora više puta presijedati ili do najbližeg javnog prevoza koristiti sopstveno vozilo, zatim poslanici s najvećim obimom tekućih obaveza u Parlamentu.

Ukoliko poslanik koristi pravo na naknadu za smještaj, nema više pravo na naknadu za putne troškove. Međutim, pod posebnim uslovima može tražiti naknadu za odvojeni život ukoliko živi odvojeno od supružnika/partnera ili djece.

Naknada troškova za korišćenje mobilnog telefona

Svaki poslanik ima pravo na laptop i mobilni telefon, odnosno na naknadu troškova za korišćenje mobilnog i pristup bežičnom internetu u visini do 3.000 € godišnje, kao i dodatnih 12,5 € za svaki dan službenog puta u inostranstvo.

Korišćenje službenog automobila

Predsjednik Državnog zbora ima pravo na stalno korišćenje službenog vozila sa vozačem. Za službene potrebe, poslanici mogu koristiti službeno vozilo sa vozačem, odnosno vozilo bez vozača. Za službene potrebe članova poslaničkog kluba može se odobriti stalno korišćenje jednog službenog vozila na svakih 20 članova kluba.

Obaveza prisustva sjednicama i sankcije zbog neprisustvovanja sjednicama

Prisustvo sjednicama u Sloveniji regulisano je Zakonom o poslanicima, Poslovníkom Državnog zbora, dok Komisija za mandatno-imunitetna pitanja određuje bliže procedure za utvrđivanje odgovornosti poslanika u vezi sa neopravdanim izostankom sa sjednice Skupštine odnosno njenog radnog tijela.

.

Poslanik je obavezan da prisustvuje sjednicama Skupštine i njenih radnih tijela čiji je član, kao i da učestvuje u radu i odlučivanju u Skupštini i njenih radnih tijela. Poslanik koji nije u mogućnosti da prisustvuje sjednicama Skupštine i njenih radnih tijela čiji je član, blagovremeno će obavijestiti predsjednika Skupštine ili predsjednika radnog tijela uz navođenje razloga zbog spriječenosti prisustva.³³

Poslovník³⁴, takođe, propisuje da poslanik koji je spriječen da prisustvuje sjednici Skupštine, odnosno radnog tijela čiji je član, dužan je da o razlozima spriječenosti obavijesti predsjednika Skupštine, odnosno predsjednika radnog tijela, najkasnije dan prije početka zakazane ili nastavka prekinute sjednice, osim ako nije u mogućnosti da to uradi iz razloga na koje nije mogao uticati.

Opravdanim odsustvom poslanika, prema Poslovníku, smatra se:

- opravdano odsustvo sa posla kao što je definisano propisima o radnim odnosima i zdravstvenom osiguranju,
- odsustvo u vezi sa radnim zadacima odobrenim od strane predsjednika Skupštine,
- vanredno odsustvo odobreno u skladu sa zakonom i aktom Komisije za mandatno-imunitetska pitanja,

³³ Član 14 Zakona o poslanicima

³⁴ Poslovník Državnog zbora, <http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/PoslovníkDrzavnegaZbora> (pristupljeno 21.12.2016)

- odsustvo poslanika sa sjednice radnog tijela zbog istovremenog učešća u radu drugog radnog tijela čiji je član,
- odsustvo poslanika sa sjednice radnog tijela čiji je član ako, nakon odobrenja izdatog od strane šefa poslaničkog kluba, poslanika na sjednici mijenja drugi poslanik iz istog poslaničkog kluba,
- odsustvo zbog aktivnosti poslanika u izbornoj jedinici tokom dana određenih za aktivnosti u izbornim jedinicama a prema programu rada Državnog zbora,
- odsustvo zbog najavljenog i obrazloženog odsustva svih članova poslaničkog kluba čiji je poslanik član a tiče se odsustva s rasprave o određenoj tački dnevnog reda,
- odsustvo u vezi sa radnim zadacima koje je odobrio šef poslaničkog kluba kojem poslanik pripada.

Odsustvo zbog okolnosti na koje nije mogao uticati se takođe smatra opravdanim odsustvom poslanika.

Šef poslaničkog kluba može odobriti odsustvo u vezi sa radnim zadacima samo ukoliko garantuje da neće više od jedne trećine poslanika tog poslaničkog kluba biti opravdano odsutno sa sjednice Skupštine, odnosno njenog radnog tijela iz gore navedenih razloga koji se smatraju opravdanim odsustvom. Šef poslaničkog kluba obavještava predsjednika Skupštine ili predsjednika radnog tijela i Komisiju za mandatno-imunitetna pitanja o odsustvu koje se odnosi na prethodno pomenute radne zadatke najkasnije dan prije početka zakazane ili nastavka prekinute sjednice Skupštine, odnosno njenog radnog tijela.

Nakon sjednice Skupštine, odnosno njenog radnog tijela, generalni sekretar, odnosno sekretar radnog tijela obavještava Komisiju za mandatno-imunitetna pitanja u pisanoj formi o odsustvu poslanika sa sjednice Skupštine odnosno radnog tijela.

Za dane neopravdanog odsustva sa sjednice Skupštine ili radnog tijela poslanik nema pravo na zaradu, odnosno naknadu za troškove ishrane tokom rada, kao ni na naknadu troškova radi dolaska i odlaska s posla.

Na osnovu obavještenja o odsustvu poslanika sa sjednice, predsjednik Komisije za mandatno-imunitetna pitanja obavještava poslanika koji je neopravdano bio odsutan o rezultirajućem smanjenju plate i drugih ličnih primanja. S tim u vezi, poslanik ima pravo prigovora, koji se upućuje Komisiji u roku od osam dana od dana prijema obavještenja. Prigovor odlaže izvršenje mjere. Komisija odlučuje o prigovoru rješenjem koje ili uvažava prigovor i ukida mjeru, ili odbacuje prigovor i potvrđuje mjeru izvršenja da se smanji plata i druga lična primanja. Poslanik koji je podnio prigovor obavještava se o odluci koju donosi Komisija pisanim putem.

Angažovanje konsultanata od strane poslanika³⁵

Državni zbor svakom poslaničkom klubu obezbjeđuje sekretara kluba, dva stručna saradnika i referenta, kao i po jednog referenta na svakih osam poslanika. Poslaničkim klubovima koji broje više od osam poslanika dodjeljuje se po jedan dodatni stručni saradnik na svakih šest poslanika.

Osim toga, svakom poslaničkom klubu obezbjeđuje se dodatna stručna pomoć. Radni odnos se zaključuje na period jednak trajanju izvršenja zadataka, ali ne duže od trajanja mandata poslaničkog kluba.

³⁵ ECPRD #3001 "Parliamentary assistants working for individual Members: Rules in place to deal with conflicts and harassment", December 2015

Državni zbor takođe ima svoju nezavisnu stručnu službu, čije vršenje poslova nije vezano za trajanje poslaničkog mandata. Radna tijela Državnog zbora u prosjeku imaju po jednog sekretara, referenta i savjetnika.

6. SRBIJA

Osnovna prava poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije koja se tiču obračuna zarada, ostalih ličnih primanja i naknada troškova definisana su: Zakonom o Narodnoj skupštini³⁶, Poslovníkom Narodne skupštine³⁷, Zakonom o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije³⁸ i Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama³⁹. Osim toga, dodatna prava poslanika regulisana su odlukama Odbora za aministrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja, poput Odluke o radnom angažovanju konsultanata u poslaničkim grupama u Narodnoj skupštini⁴⁰, Odluke o korišćenju službenih fiksnih i mobilnih telefona Narodne skupštine⁴¹ i Odluke o poslaničkoj naknadi⁴².

Tabela 6: Sažeti prikaz mjesečnih primanja poslanika u Narodnoj skupštini Srbije

	Predsjednik i potpredsjednici	Predsjedavajući radnih tijela i klubova	Ostali poslanici
Zarada (neto)	768 eura - predsjednik 672 eura - potpredsjednik	601,6 eura	550,66 eura
Paušal	220,278 eura	220,278 eura	220,278 eura
Topli obrok	Uključeno u koeficijent plate	Uključeno u koeficijent plate	Uključeno u koeficijent plate
Prevoz	U visini od 15% od cijene litra pogonskog goriva po obračunatom kilometru	U visini od 15% od cijene litra pogonskog goriva po	U visini od 15% od cijene litra pogonskog goriva po obračunatom kilometru
Odvojeni život	146,04 eura (40% prosječne mjesečne zarade po zaposlenom u državi)	146,04 eura (40% prosječne mjesečne zarade po zaposlenom u državi)	146,04 eura (40% prosječne mjesečne zarade po zaposlenom u državi)
Zakup stana	282,20 eura	282,20 eura	282,20 eura

³⁶ Zakon o Narodnoj skupštini („Sl. glasnik RS“, Br. 9/10)

³⁷ Poslovník Narodne skupštine („Sl. glasnik RS“, Br. 20/12)

³⁸ Zakon o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, Br. 7/91, 22/91, 28/91, 48/91, 68/91, 44/98 i 34/01)

³⁹ Zakon o platama u državnim organima i javnim službama (Sl. glasnik RS br. 34/01, 62/06 - dr. zakon, 116/08 - dr. zakon, 116/08 - dr. zakon, 92/11, 99/11 - dr. zakon, 10/13, 55/13, 99/14, 21/16 - dr. zakon)

⁴⁰ Odluka o radnom angažovanju konsultanata u poslaničkim grupama u Narodnoj skupštini usvojena je na sjednici Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja održanoj 30. aprila 2014. godine.

⁴¹ Odluku o korišćenju službenih fiksnih i mobilnih telefona Narodne skupštine usvojio je Administrativni odbor na sjednici 14. juna 2011. godine.

<http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/administrativni/A2-2011.pdf>

(pristupljeno 19.12.2016)

⁴² Odluka o poslaničkoj naknadi usvojena je na sjednici Administrativnog odbora 23. aprila 2009. godine

<http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/administrativni/Poslanicke%20naknade-preciscen%20tekst.pdf> (pristupljeno 20.12.2016)

Regres	Uključeno u koeficijent plate	Uključeno u koeficijent plate	Uključeno u koeficijent plate
Mobilni telefon	Prema ispostavljenom računu	Nemaju pravo	Nemaju pravo
Ostalo	dnevnica za učešće u radu Skupštine i njenih radnih tijela u vrijeme zasijedanja, naknada troškova za ishranu zbog učešća na sjednicama Skupštine i njenih radnih tijela, besplatan javni prevoz, pravo na dnevnicu za put u inostranstvo, naknada po prestanku funkcije, hotelski smještaj		

Visina osnovne zarade, ostala lična primanja i naknade troškova poslanika

Zakon o primanjima poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije predviđa da poslanik za koga, na predlog Odbora za administrativna i mandatno-imunitetna pitanja, Skupština odluči da bude na stalnom radu u Skupštini i zbog toga prestane da ostvaruje lični dohodak u preduzeću, ustanovi ili drugoj organizaciji ili od samostalne djelatnosti, ima *pravo na platu* u stalnom mjesečnom iznosu. Poslanik ostvaruje pravo na platu u Skupštini do isteka mandata, ukoliko ne zatraži da mu u toku trajanja mandata to pravo prestane.

U skladu sa Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama, koeficijent za obračun plate za predsjednika Narodne skupštine je 12,00, za potpredsjednika 10,50, za predsjednika stalnog radnog tijela i predsjednika poslaničke grupe 9,40, za zamjenika predsjednika stalnog radnog tijela i zamjenika predsjednika poslaničke grupe 8,80, a poslanika na stalnom radu 8,60.⁴³ Vrijednost osnovice za obračun plata iznosi 64 eura (7.941,60 dinara)⁴⁴.

Na osnovu Zakona o umanjenju neto prihoda lica u javnom sektoru⁴⁵ i Pravilnika o načinu umanjivanja neto prihoda zaposlenog u javnom sektoru⁴⁶ koji bliže uređuje način umanjenja neto zarade i neto drugih primanja lica koje se u skladu sa navedenim zakonom smatraju zaposlenim u javnom sektoru, predviđeno je da sva neto primanja preko 483,85 eura (60.000 dinara)⁴⁷ budu umanjena za 20%, a preko 806,41 eura (100.000 dinara) za još 25%. Primjena ovog zakona počela je 1. januara 2014. godine.

Prema Zakonu o privremenom uređivanju osnovica za obračun i isplatu plata, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava⁴⁸, nadležni odbor Narodne skupštine

⁴³ Na ovu platu obračunavaju se naknade (minuli rad, rad za vrijeme državnog praznika itd).

⁴⁴ Osnovica za obračun plate poslanika do 1. decembra 2014. godine iznosila je 71,15 eura (neto) i predviđena je Odlukom Administrativnog odbora broj:120-295/05 od 03. februara 2005. godine, za utvrđivanje osnovice za obračun i isplatu plata izabranim licima u Narodnoj skupštini <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/administrativni/A1-2005.pdf> (pristupljeno 21.12.2016. godine)

Nakon 1. decembra 2014. godine, umanjena neto osnovica iznosi 64 eura.

⁴⁵ Zakon o umanjenju neto prihoda lica u javnom sektoru („Službeni glasnik RS“, broj 108/13), član 6, stav 1

⁴⁶ Pravilnik o načinu umanjivanja neto prihoda zaposlenog u javnom sektoru („Službeni glasnik RS“, broj 115/13, 8/14)

⁴⁷ Za konvertovanje valute korišćena je internet stranica <https://www.oanda.com/>, 1euro = 123,166 dinara (19. 12. 2016)

⁴⁸ Zakon o privremenom uređivanju osnovica za obračun i isplatu plata, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava („Službeni glasnik RS“, broj 116/2014), član 5, stav 1 i član 9, stav 2 http://www.paragraf.rs/propisi/download/zakon_o_privremenom_uredjivanju_osnovica_za_obracun_i_isplatu_plata_odnosno_zarada_i_drugih_stalnih_prijanja_kod_korisnika_javnih_sredstava.pdf (pristupljeno 20. 12. 2016)

donio je Odluku o umanjenju neto osnovice za obračun plata narodnim poslanicima. Stoga mjesečna neto plata poslanika u Narodnoj skupštini iznosi 505,67 eura (68.297,76 dinara).⁴⁹

Osim toga, Zakon o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije uređuje pravo na nagradu, naknade, troškove za vršenje poslaničke dužnosti i ostala primanja narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Srbije. Stoga, narodni poslanici imaju pravo na:

- nagradu za rad u Skupštini,
- troškove za vršenje poslaničke dužnosti (poslanički dodatak),
- besplatan prevoz, dnevnice i naknadu troškova prenoćišta, i
- druge naknade i ostala primanja predviđena ovim zakonom.

Poslanik za koga, na predlog Odbora za administrativna i mandanto-imunitetna pitanja, Skupština odluči da bude na stalnom radu u Skupštini i zbog toga prestane da ostvaruje lični dohodak u preduzeću, ustanovi ili drugoj organizaciji ili od samostalne djelatnosti, ima *pravo na nagradu* u stalnom mjesečnom iznosu. Poslanik ostvaruje *pravo na nagradu* u Skupštini do isteka mandata, ukoliko ne zatraži da mu u toku trajanja mandata to pravo prestane.

Poslanik koji nije na stalnom radu u Narodnoj skupštini ima pravo na nagradu u visini razlike između iznosa plate narodnog poslanika koji je na stalnom radu u Narodnoj skupštini i zarade koju ostvaruje u radnom odnosu ili penzije. Poslanik koji ostvaruje zaradu od samostalne djelatnosti i zemljoradnik ima pravo na nagradu u iznosu koji odredi Odbor za administrativna i mandatno-imunitetna pitanja, a najviše do iznosa plate poslanika koji je na stalnom radu u skupštini.

Naknada troškova za vršenje poslaničke dužnosti

Svi poslanici imaju pravo na poslanički dodatak u mjesečnom paušalnom iznosu, za vršenje poslaničke dužnosti u izbornoj jedinici, u visini od 40% od punog iznosa nagrade poslanika. Poslanički dodatak jednak je za sve poslanike i iznosi 220,27 eura (27.320,00 dinara).

Za vrijeme zasijedanja Skupštine i njenih odbora poslanik, koji učestvuje u njihovom radu, ima pravo na dnevnicu u visini od 8% od prosječne zarade po zaposlenom u Republici, isplaćene u posljednja tri mjeseca.

Poslanik sa užeg područja grada Beograda ima pravo na polovinu dnevnice, ako zasijedanje Skupštine ili odbora traje duže od pet sati u toku dana.

Naknada troškova prevoza

Prema Zakonu o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije⁵⁰ poslanik ima pravo na besplatan prevoz u željezničkom, drumskom, javnom gradskom i riječnom saobraćaju na teritoriji Republike Srbije u svim pravcima za neograničen broj putovanja. Poslanik za dolazak na sjednicu Skupštine i njenih odbora može da koristi avion, kola za spavanje na željeznici i brodsku kabinu. Poslaniku, koji za dolazak na sjednice Skupštine ili odbora koristi sopstveni automobil, pripada naknada troškova u visini do 29% od cijene litra pogonskog goriva po pređenom kilometru, s tim što uslove za korišćenje sopstvenog automobila i visinu naknade troškova utvrđuje posebnom odlukom Odbora za administrativna i mandatno-imunitetna pitanja.

⁴⁹ Internet stranica Narodne skupštine Srbije, Najčešće tražene informacije o pitanjima od javnog značaja <http://www.parlament.gov.rs/gra%C4%91ani/pitajte/naj%C4%8De%C5%A1%C4%87a-pitanja.1099.html> (pristupljeno 20. 12. 2016)

⁵⁰ Član 17 Zakona o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije

U skladu sa Odlukom o poslaničkoj naknadi, poslanik ima pravo na naknadu troškova za korišćenje privatnog automobila u visini 15% od cijene litra pogonskog goriva po obračunatom kilometru, prema Listi udaljenosti prebivališta poslanika od Beograda. Kada se sjednice Narodne skupštine i njenih radnih tijela održavaju dva ili više dana uzastopno, pravo na naknadu troškova za korišćenje privatnog automobila u ukupnom iznosu priznaje se poslaniku samo za jedan dolazak i jedan povratak. Za ostale dane, pravo na naknadu troškova za ove namjene priznaje se poslaniku za udaljenost do 125 kilometara od sjedišta Narodne skupštine do mjesta prebivališta, tako da ukupna kilometraža za dolazak i povratak ne može iznositi više od 250 kilometara.

Naknada troškova ishrane

Odlukom o poslaničkoj naknadi predviđeno je pravo poslanika na naknadu troškova za ishranu zbog učešća na sjednicama Narodne skupštine i njenih radnih tijela čiji je član, u visini 5% prosječne mjesečne zarade po zaposlenom u privredi Republike Srbije, prema posljednjem objavljenom podatku republičkog organa za poslove statistike. Pravo na naknadu troškova za ishranu u punom iznosu poslanik ostvaruje ako je učestvovao u radu sjednice Skupštine u toku prijepodnevnog i popodnevnog rada, a polovinu iznosa te naknade ako je prisustvovao samo prijepodnevnom, odnosno samo popodnevnom radu sjednice. Poslanik pravo na naknadu troškova za ishranu zbog učešća na sjednici radnog tijela Narodne skupštine čiji je član, ostvaruje u punom iznosu.

Naknada troškova smještaja

U skladu sa Zakonom o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini, poslaniku se prilikom dolaska na sjednicu Skupštine i njenih odbora i prilikom službenog puta u zemlji priznaju troškovi noćenja u visini stvarnih troškova prenoćišta, prema priloženom računu, izuzev troškova noćenja u hotelu „de luks“ kategorije. Osim toga, poslanik sa stanom van Beograda, koji je na stalnom radu u Skupštini, ukoliko nema obezbijeden službeni stan, može zakupiti odgovarajući stan uz naknadu zakupnine. Ova pitanja detaljnije su uređena Odlukom o poslaničkoj naknadi. Odluka predviđa da poslanik koji nema prebivalište na području grada Beograda, niti obezbijeden stan u Beogradu, ima pravo na hotelski smještaj u dane održavanja sjednice Narodne skupštine i njenih radnih tijela čiji je član, osim u hotelima prve kategorije (pet zvjezdica), uz podnošenje odgovarajućih računa službi za materijalno-finansijske poslove.

Administrativni odbor Narodne skupštine može da odluči da se poslaniku koji nema prebivalište u Beogradu i ne koristi pravo na hotelski smještaj, na lični zahtjev, isplati mjesečna naknada na ime zakupa stana u Beogradu, u ukupnom iznosu od 282,201 eura (35.000 dinara). Radi ostvarivanja ovog prava, poslanik je dužan da priloži ovjereni ugovor o zakupu stana.

Dalje, poslanik koji koristi pravo na naknadu u ime zakupa stana ima pravo na naknadu za odvojeni život od porodice u iznosu od 40% prosječne mjesečne zarade po zaposlenom u privredi Republike Srbije prema posljednjem konačnom objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike, na dan isplate⁵¹.

Takođe, prema odredbama Zakona o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini, poslaniku na stalnom radu u Skupštini pripada naknada selidbenih troškova od mjesta prebivališta do Beograda, a po prestanku dužnosti poslanika, do mjesta preseljenja, prema stvarnim troškovima, na osnovu priložene dokumentacije o troškovima preseljenja.

Naknada troškova za mobilni telefon

U skladu sa Odlukom o korišćenju službenih fiksnih i mobilnih telefona Narodne skupštine, službeni mobilni telefon sa pripadajućom karticom i pretplatničkim brojem (*post paid*), između

⁵¹ Prosječna mjesečna bruto zarada u oktobru 2016. godine u Republici Srbiji iznosila je 503,237 eura/ (62.414 dinara) sa porezom i doprinosima, a bez poreza i doprinosa 365,095 eura (45.281 RSD).

ostalim, koristi predsjednik Narodne skupštine.⁵² Poslanik i zaposleni u Službi Narodne skupštine koji ne ostvaruju prava po osnovu ove odluke, kao i lica za koja Odlukom predviđeno da nemaju pravo korišćenja usluge rominga, mogu prilikom službenog putovanja u inostranstvo da koriste rezervnu službenu karticu sa pretplatničkim brojem (sa uslugom rominga) za privatni mobilni telefon, uz odobrenje generalnog sekretara. U tom slučaju, lice se zadužuje rezervnom službenom karticom u Službi Narodne skupštine, koju po povratku sa službenog putovanja vraća.

Ostale naknade

U skladu sa Zakonom o Narodnoj skupštini, poslanik koji ostvaruje platu u Narodnoj skupštini ima pravo na naknadu plate po prestanku poslaničke funkcije u visini plate koju je imao na dan prestanka funkcije, a najduže šest mjeseci. Ovo pravo se može produžiti do sticanja prava na penziju, ali ne duže od šest mjeseci. Poslanik kome je prestala funkcija u vrijeme trudnoće i porođaja ima pravo na naknadu plate po prestanku poslaničke funkcije u visini plate koju je imao na dan prestanka funkcije, a najduže godinu dana.

Ovo pravo ne pripada poslaniku kome je prestao mandat prije isteka vremena na koje je izabran ako je pravnosnažnom sudskom odlukom osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci. Takođe, ovo pravo prestaje zasnivanjem radnog odnosa, sticanjem prava na penziju, kao i u slučaju izbora, odnosno imenovanja na drugu funkciju po osnovu koje ostvaruje platu.

Obaveza prisustva sjednicama i sankcije zbog neprisustvovanja sjednicama

Zakon o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Srbije predviđa umanjenje ili oduzimanje poslaničke nagrade u slučajevima neprisustvovanja sjednicama plenuma i skupštinskih radnih tijela. Naime, nagrada poslaniku umanjuje se kada, u toku mjeseca neopravdano izostane sa jedne četvrtine sjednica Skupštine ili odbora - za 25%, odnosno sa polovine sjednica - za 50%. Poslanik koji neopravdano izostane sa više od polovine sjednica u toku mjeseca nema pravo na nagradu.

Elektronsko evidentiranje prisustva poslanika sjednicama Narodne skupštine na osnovu aktivirane identifikacione kartice u poslaničkoj jedinici u funkciji je od 31. avgusta 2009. godine. Elektronska evidencija aktivnosti narodnih poslanika na sjednicama parlamenta zaokružena je marta 2010. godine, kada je aktivirano i memorisanje trajanja diskusija narodnih poslanika, predsjednika Vlade i ministara u Vladi na skupštinskim sjednicama.

⁵² Osim toga, službeni mobilni telefon sa pripadajućom karticom i pretplatničkim brojem koriste: generalni sekretar, zamjenik generalnog sekretara i šef kabineta predsjednika Narodne skupštine, do 48,37 eura (6.000 dinara) mjesečno pomoćnik generalnog sekretara, interni revizor, načelnik Odjeljenja za poslove protokola, načelnik Odjeljenja za odnose sa javnošću, načelnik Odjeljenja za inostrane poslove, načelnik Odjeljenja za evropske integracije i načelnik Službe obezbjeđenja, do 32,25 eura (4.000 dinara) mjesečno; vozač Uprave za zajedničke poslove republičkih organa koji obavlja poslove prevoza za potrebe Narodne skupštine, kurir u Odsjeku pisarnice sa ekspedicijom i arhivom koji je zadužen službenim automobilom radi dostave skupštinskog materijala i administrativni sekretar predsjednika Narodne skupštine do 8,06 eura (1.000 dinara) mjesečno. Kada lice koje ima pravo korišćenja usluge rominga službeno putuje u inostranstvo, dnevno mu se uvećavaju troškovi mobilnog telefona u iznosu do 8,6 eura (1.000 dinara) ako se nalazi u Evropi, odnosno do 16,12 eura (2.000 dinara) ako se nalazi na drugom kontinentu, dok putovanje traje. Takođe, Odluka predviđa da se službena kartica sa pretplatničkim brojem za privatni mobilni telefon može, po odobrenju generalnog sekretara, dodijeliti na korišćenje: načelniku odjeljenja, zamjeniku načelnika Službe obezbjeđenja, sekretaru radnog tijela Narodne skupštine, zaposlenom u Odjeljenju za poslove protokola, administrativnom sekretaru generalnog sekretara, administrativnom sekretaru u radnom tijelu, administrativnom sekretaru u Sektoru za poslove poslaničkih grupa, do 8,06 (1.000 dinara) mjesečno, kao i sekretaru za poslove delegacija Narodne skupštine do 12,09 eura (1.500 dinara) mjesečno.

Angažovanje konsultanata od strane poslanika

U Narodnoj skupštini Srbije, pravo da radno angažuje konsultante za obavljanje stručnih i administrativnih poslova ima poslanička grupa. Ovo pitanje uređeno je Odlukom o radnom angažovanju konsultanata u poslaničkim grupama u Narodnoj skupštini.

U skladu sa odlukom, broj konsultanata koju poslanička grupa može da angažuje utvrđuje se na sljedeći način⁵³:

- poslanička grupa koja ima do 15 poslanika ima pravo da angažuje dva lica (jedno za obavljanje stručnih i jedno za obavljanje administrativnih poslova);
- poslanička grupa koja ima od 16 do 44 poslanika ima pravo da angažuje četiri lica (dva za obavljanje stručnih i dva za obavljanje administrativnih poslova);
- poslanička grupa koja ima od 45 do 80 poslanika ima pravo da angažuje šest lica (tri za obavljanje stručnih i tri za obavljanje administrativnih poslova);
- poslanička grupa koja ima od 81 do 129 poslanika ima pravo da angažuje osam lica (četiri za obavljanje stručnih i četiri za obavljanje administrativnih poslova);
- poslanička grupa koja ima više od 130 poslanika ima pravo da angažuje 12 lica (šest za obavljanje stručnih i šest za obavljanje administrativnih poslova).

⁵³ Generalni sekretar Skupštine, na zahtjev predsjednika poslaničke grupe, donosi rješenje o zasnivanju radnog odnosa konsultanta na određeno vrijeme dok postoji poslanička grupa za koju je angažovan, a najduže do kraja saziva Narodne skupštine. Radni odnos konsultanta može prestati prije isteka roka na zahtjev predsjednika poslaničke grupe u Narodnoj skupštini. Konsultanti su za obavljanje poslova i izvršavanje zadataka odgovorni predsjedniku poslaničke grupe.

IZVORI INFORMACIJA

ECPRD zahtjev br. 3125, *Remuneration of parliamentarians*, 10. 5. 2016.

ECPRD zahtjev br. 3001, *Parliamentary assistants working for individual Members: Rules in place to deal with conflicts and harrassment*, 15.12.2015.

Konvertor valute <https://www.oanda.com/> (19. 12. 2016. godine)

Bosna i Hercegovina

Kodeks ponašanja poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
[https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Kodeks%20pona%C5%A1anja%20poslanika%20i%20delegata%20u%20Parlamentarnoj%20skup%C5%A1tini%20Bosne%20i%20Hercegovine%20\(2015.%20godina\)%20bs.pdf](https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Kodeks%20pona%C5%A1anja%20poslanika%20i%20delegata%20u%20Parlamentarnoj%20skup%C5%A1tini%20Bosne%20i%20Hercegovine%20(2015.%20godina)%20bs.pdf) (pristupljeno 20.12.2016)

Odluka o načinu obračuna plaća i ostalih materijalnih prava poslanika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
[https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Odluka%20o%20na%C4%8Dinu%20obra%C4%8Duna%20pla%C4%87a%20i%20ostalih%20materijalnih%20prava%20poslanika%20i%20delegata%20u%20PS%20BiH%20\(pre%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni%20tekst\)%20bs.pdf](https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Odluka%20o%20na%C4%8Dinu%20obra%C4%8Duna%20pla%C4%87a%20i%20ostalih%20materijalnih%20prava%20poslanika%20i%20delegata%20u%20PS%20BiH%20(pre%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni%20tekst)%20bs.pdf) (pristupljeno 16.12.2016)

Odluka o visini regresa za godišnji odmor u institucijama Bosne i Hercegovine za 2017. godinu
<http://mft.gov.ba/bos/images/stories/odluke/2016/regres%20za%202017%20-%20bh.pdf> (pristupljeno 20.12.2016)

Odluka o visini novčane naknade zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine za ishranu tokom rada
http://mft.gov.ba/bos/images/stories/odluke/2012/06_odluka_to_2012_bs.pdf (pristupljeno 20.12.2016)

Pravilnik o načinu i uslovima korištenja internih i eksternih usluga - reprezentacije, telefonskih usluga, službenih putovanja, službenog vozila, službene odjeće, štampe i stručne literature u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
<https://www.parlament.ba/data/dokumenti/pdf/vazniji%20propisi/Pravilnik%20o%20na%C4%8Dinu%20i%20uslovima%20kori%C5%A1tenja%20internih%20i%20eksternih%20usluga%20bs.pdf> (pristupljeno 20.12.2016)

Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine
http://mft.gov.ba/bos/images/stories/zakoni/2008/ZAKON_O_PLACAMA_BOSANSKI_50_08.pdf (pristupljeno 16.12.2016)

Hrvatska

Odluka o uvjetima korištenja službenih osobnih automobila, mobilnih telefona, sredstava za službena putovanja, poslovnih kreditnih kartica i sredstava reprezentacije, *Narodne novine* br. 128/00, 20/01, 133/02, 137/02 i 18/06.

Odluka o smještaju zastupnika Hrvatskoga sabora u Zagrebu u vrijeme zasjedanja Sabora, radnih tijela i klubova zastupnika, Narodne novine, br. 128/00, 16/01, 40/01, 51/01, 133/02, 144/02, 158/03, 38/05 i 47/16 Zakona o obavezama i pravima državnih dužnosnika:

<http://www.zakon.hr/z/519/Zakon-o-obvezama-i-pravima-dr%C5%BEavnih-du%C5%BEenosnika>

Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nijesu uređena kolektivnim ugovorima, *Narodne novine* br. 117/12

Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, *Narodne novine* br. 55/00, 107/01, 86/09, 91/10, 49/11, 12/12 i 102/14 – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske: <http://www.zakon.hr/z/462/Zakon-o-pravima-i-du%C5%BEnostima-zastupnika-u-Hrvatskom-saboru>

(pristupljeno 19.12.2016)

Zakona o obavezama i dužnostima državnih dužnosnika, *Narodne novine* br. 101/98, 135/98, 105/99, 25/00, 73/00, 30/01, 59/01, 114/01, 153/02, 16/04, 30/04, 121/05, 151/05, 141/06, 17/07, 107/07, 60/08, 38/09, 150/11, 22/13, 103/14, 03/15, 93/16 - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, i 3/15, <http://www.zakon.hr/z/519/Zakon-o-obvezama-i-pravima-dr%C5%BEavnih-du%C5%BEenosnika>

Odluka o uvjetima korištenja službenih osobnih automobila, mobilnih telefona, sredstava za službena putovanja, poslovnih kreditnih kartica i sredstava reprezentacije, *Narodne novine* br. 128/00, 20/01, 133/02, 137/02 i 18/06.

Odluka o smještaju zastupnika Hrvatskoga sabora u Zagrebu u vrijeme zasjedanja Sabora, radnih tijela i klubova zastupnika, Narodne novine, br. 128/00, 16/01, 40/01, 51/01, 133/02, 144/02, 158/03, 38/05 i 47/16

Zakon o obavezama i pravima državnih dužnosnika: <http://www.zakon.hr/z/519/Zakon-o-obvezama-i-pravima-dr%C5%BEavnih-du%C5%BEenosnika>

Makedonija

Zakon o poslanicima Parlamenta, Službeni list br. 84/2005; 161/2008; 51/2011 and 109/2014; Odluka Ustavnog suda br. 191/2005.

Zakon o Parlamentu Makedonije <http://www.sobranie.mk/zakon-za-sobranieto-na-rm.nspix> (pristupljeno 20.12.2016)

Slovenija

Poslovnik Državnega zbora,

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/PoslovnikDrzavnegaZbora>

Zakon o poslancih, Uradni list RS, št. 112/2005

Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, Uradni list RS, št. 108/2009

Odluka o određivanju platnih razreda za poslanike Državnog zbora i njihovoj klasifikaciji u platne razrede (slov. Sklep o določitvi plačnih razredov za poslance Državnega zbora in o njihovi uvrstitvi v plačne razrede) usvojena - na sjednici Komisije za mandatno-imunitetska pitanja idržanoj 11. septembra 2014. godine.

Odluka o drugim ličnim primanjima i naknadama funkcionera Državnog zbora (slov. Sklep o drugih osebnih prejemkih in povračilih funkcionarjev Državnega zbora) - usvojena na sjednici Komisije za mandatno-imunitetska pitanja održanoj 12. aprila 2012. godine.

Srbija

Internet stranica Narodne skupštine Srbije, Najčešće tražene informacije o pitanjima od javnog značaja

<http://www.parlament.gov.rs/grac4%91ani/pitajte/najc4%8De%25%A1%25%87a-pitanja.1099.html> (pristupljeno 20. 12. 2016)

Odluka Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja o radnom angažovanju konsultanata u poslaničkim grupama u Narodnoj skupštini, br. 02-1171/14, 30. april 2014. godine

Odluku o korišćenju službenih fiksnih i mobilnih telefona Narodne skupštine usvojio je Administrativni odbor na sjednici 14. juna 2011. godine

<http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/administrativni/A2-2011.pdf>
(pristupljeno 19. 12. 2016)

Odluka Administrativnog odbora o poslaničkoj naknadi

<http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/administrativni/Poslanicke%20na knade-preciscen%20tekst.pdf> (pristupljeno 20. 12. 2016)

Odluka Administrativnog odbora broj:120-295/05 od 03. februara 2005. godine, za utvrđivanje osnovice za obračun i isplatu plata izabranim licima u Narodnoj skupštini

<http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/administrativni/A1-2005.pdf>

Poslovnik Narodne skupštine Srbije („Sl. glasnik RS“, Br. 20/12)

Pravilnik o načinu umanjivanja neto prihoda zaposlenog u javnom sektoru („Službeni glasnik RS“, broj 115/13, 8/14) <http://www.poreskauprava.gov.rs/sr/aktuelnosti/Ostalo/879/pravilnik-o-nacinu-umanjivanja-neto-prihoda-zaposlenog-u-javnom-sektoru.html>

(pristupljeno 20. 12. 2016. godine)

Zakon o budžetu Republike Srbije za 2016. godine

<http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/3204-15.pdf> (pristupljeno 20. 12. 2016.)

Zakon o Narodnoj skupštini („Sl. glasnik RS“, Br. 9/10)

Zakon o primanjima narodnih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, Br. 7/91, 22/91, 28/91, 48/91, 68/91, 44/98 i 34/01)

Zakon o platama u državnim organima i javnim službama (Sl. glasnik RS br. 34/01, 62/06 - dr. zakon, 116/08 - dr. zakon, 116/08 - dr. zakon, 92/11, 99/11 - dr. zakon, 10/13, 55/13, 99/14, 21/16 - dr. zakon)

Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine

http://mft.gov.ba/bos/images/stories/zakoni/2008/ZAKON_O_PLACAMA_BOSANSKI_50_08.pdf
(pristupljeno 16.12.2016)

Zakon o umanjenju neto prihoda lica u javnom sektoru („Službeni glasnik RS“, broj 108/13), član 6, stav 1 <http://www.poreskauprava.gov.rs/sr/pravna-lica/pregled->

propisa/zakoni/877/zakon-o-umanjenju-neto-prihoda-lica-u-javnom-sektoru.html
(pristupljeno 20. 12. 2016)

Zakon o privremenom uređivanju osnovica za obračun i isplatu plata, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava („Službeni glasnik RS“, broj 116/2014), http://www.paragraf.rs/propisi/download/zakon_o_privremenom_uredjivanju_osnovica_za_obracun_i_isplatu_plata_odnosno_zarada_i_drugih_stalnih_primanja_kod_korisnika_javnih_sredstava.pdf (pristupljeno 20. 12. 2016)